

DOMOLJUB

Izstaja vsak četrtek. Cena mu je 4 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se izdajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništva Domoljuba* Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamneje in inserati pa: Upravištvo Domoljuba*, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 40.

V Ljubljani, dne 5. oktobra 1916.

Leto XXIX.

Za cesarja in domovino.

Slovinci smo zvesti državljani, ker smo tudi dobri katoličani; mi smo domoljubi ne na ukaz in tudi ne na odpoved, marveč ker nam vest velevala. Dober kristjan je in ostane obenem dober državljan. Njemu je sveta beseda, ki jo je zapisal veliki apostol narodov: »Vsak človek bodi višji oblasti podložen; ni namreč oblasti od drugod, kakor od Boga; katere pa so, so od Boga postavljene...« (Rim. 13. 1.)

V vojski, ki je sicer trda in kruta, se je zlasti zbudila in okrepila ljubezen do domovine in do presvetlega vladarja. Ta ljubezen je dika in bogastvo dobrega naroda. Kaj pa je domovina? ... Kraj, ki so ga naši očetje v potu, morda s svojo krvjo priborili in kjer počivajo njih kosti; kraj, kjer smo uživali srečo brezskrbne mladosti v krogu svojih bratov in sestr, in kjer upamo tudi dobiti zadnji počitek; dežela, ki nam je oskrbela vzgojo in omiko, ki nam je prižgala luč prave vere in oskrbela srečo sv. krsta in 1. sv. obhajila. Zato lahko rečemo: Vera v Boga je vir naše domovinske ljubezni; vera daje tej ljubezni pravo moč in vzvišenost. Ako to oboje (vero in domovinsko ljubezen) ločiš, potem naj nam kdo razloži, odkod zajema vojak ono krepkost, ki ga usposobi, da zastavi za svojo domovino in cesarja vse, kar ima: tudi kri in življenje!

Kdo je prvi in največji domoljub? Ali ni naš Gospod Jezus Kristus? Prišel je sicer na zemljo, da reši vse ljudi. Ko pa je v svoji vsevednosti videl, kako velika nesreča čaka njegovo domovino, tedaj se je bridko zjokal. Solze božjega Zveličarja so za vse čase domovinsko ljubezen ožarile in posvetile.

Ni prostora, da bi na tem mestu naštevati junaštva, ki jih je povzročila in iz-

vršila vera. Od Karla Velikega pa do princa Evgena in Radeckija ter do naših zavezniških cesarjev in naših armad: dolga, zlata veriga slavnih dejanj, ki imajo svojo korenino, vir in izvršitev v — veri!

In če vprašamo: Kje se porajajo slabši in bojzljivi? — bomo odgovorili: Tam, kjer je nevera. Kdor nič več ne veruje, kdor nima več upanja na življenje onkraj groba, ta si misli, ko se je treba žrtvovati: bolje ti, nego jaz.

Danes sredi bojne vihre nas mora navdajati ena misel: če je avstrijske narode pred vojsko marsikaj razdvajalo, imamo vendar eno trdno podlago, ki nas ne loči in ne trga: katoliško vero in katoliško vladarsko hišo! To dvoje naj se nam utrdi v tem hudem času, to dvoje naj nam ljubi Bog ohrani po skorajšnji zmagi! V tem zmislu prav posebno kličemo ljubljnemu vladarju ob njegovem godu: Bog ohrani, Bog obvari...

Novi davki.

S posebnim veseljem nihče ne pozdravlja novih davkov, toda vsak pameten človek pa na drugi strani ve, da kar mora biti, temu se mora, četudi ni veselo, jasno pogledati v lice, in sicer čim prej, tem bolje. Vojska stane, in sicer mnogo stane; denar, ki se zanjo vzame na posodo, se mora obrestovati in vsaj pomalem odplačevati. Naša štiri vojna posojila zahtevajo krog 750 milijonov kron na leto. Nikakor ne kaže delati dolga za to, da se plačajo imenovane obresti, ker bi se po taki poti pač moralo priti do bankrota. Treba je torej iskati novih denarnih virov, da se z njihovimi dohodki obrestuje že najeti dolg. Tega se je držal avstrijski finančni minister, ko je pripravil cesarsko naredbo za nove davke. Leta 1915. se je zvišal davek od dedščin in sod-

nih ter zavarovalnih pristojbin. Letošnje leto jih je prišlo pa še več. Naštetimo jih po vrsti: a) Meseca februarja se je znaino zvišal davek na žganje; ta pa zdaj ne more nesti mnogo, ker se špirit iz krompirja in rži ne more izdelovati, marveč mu ostane domala samo melasa. Recimo takoj tu in že zdaj, preden se je začelo izdelovanje pese v sladkor, da sedanje pomanjkanje močnih krmil ne dopušča, da bi se letos melasa porabila za kaj drugega, nego za krmo. b) Nedavno so se zvišale cene za tobak in tobačne izdelke. c) Podržavil se je davek na pivo in zvišal. č) Ustanovil se je davek na vojne dobičke. d) Koncem mes. avgusta se je zvišal zemljiški, pridobninski, osebno-dohodninski, rentni in taniemni davek. e) Ravno takrat so se zvišali kolki in tiste pristojbine, katere se niso zvišale leta 1915. f) Pristojbine na dirke in na stave pri dirkah so se uvedle. g) DAVEK NA ŽVEPLENKE se je vpeljal. h) Zvišale so se pošne in brzojavne pristojbine. Pričakujejo se še višje vozne na železnicah in s temi davki se po pravici upa, da se pokrijejo vse obresti dosedanjih vojnih posojil in da utegne biti še nekaj prebitka.

Razen davka na dirke in na stave pri dirkah in pa davka na vojne dobičke se tičejo vsi drugi novi davki ljudstva sploh; nekateri zaslužijo posebnega pojasnila. Sem štejemo: Dne 28. avgusta t. l. ukazane naklade na direktne davke. Direktne davke delimo v stvarne in v osebne. Stvarni (realni) so zemljiški, hišno-razredni in hišno-najemninski. Osebni pa: pridobninski, rentni, osebno-dohodninski in davek od višjih plač. Hišno-razrednega, hišno-najemninskega in davka od višjih plač ne zadenejo nove doklade; pač pa vse druge direktne davke.

Zemljiški davek je dozdej znašal 19,3% čistega dohodka; od zdaj pa bo 34,7%, torej se je zvišal za 80 odstotkov, malo manj, nego dvakrat večji bo. Redno je dozdej nesel državi 52 milijonov kron na

leto, odslej se pričakuje 94, torej 42 milijonov kron več. S temi milijoni bo zemljišče samo na sebi podprlo državo, da bo mogla lažje nositi bremena vsled vojske.

Pridobninski davek se deli v splošni in posebni. Meri se po tem, koliko kako podjetje nese. Vsi davkoplačevalci, ki imajo kako podjetje, so razdeljeni v štiri razrede; v prvem so tisti, kateri plačujejo nad 2000 K davka na leto, v drugem nad 300 K, v tretjem nad 60 K in v četrtem vsi ostali. Dozdaj je bila določena skupna svota tega davka na 35-46 milijonov kron na leto. Zdaj se je ta davek znatno zvišal, v prvem in drugem razredu bo še enkrat višji (zvišan je za 100%), v tretjem in četrtem razredu pa za 60%. Kdor je n. pr. dozdaj plačeval po 400 K, bo odslej 800, kdor je 250, bo pa 400 K. Posebni pridobninski davek podjetij, ki morajo polagati javne račune (akcijskih družb, gospodarskih združenj, družb z omejeno zavezo) se je zvišal splošno z 20odstotno naklado na dosedanji davek, tako da znaša odslej davek takih podjetij 12% čistega dobička. Poleg tega je pa določen zdaj še nov davek od dobička. Če ta namreč presega 6% od vloženega kapitala, se mora plačati od njega še 30 do 80odstotna naklada. Računa se, da bo dohodek iz splošnega pridobninskega davka za 29 milijonov, iz posebnega pa 39 milijonov večji.

Rentni davek se je zvišal zdaj za celih 100%. Dozdaj je znašal redno 2%; samo za najemnine od najetih obrti je znašal 3%, za hranilnične in posojilnične vloge in obresti iz deželnih in drugih splošno koristnih obližacij pa 1½%. Zdaj bo vsa ta davek dvakrat večji; nesel bo 12 milijonov več, nego doslej.

Osebnih dohodninskih davek se zvišuje šele pri dohodkih od 3000 kron dalje, in sicer najprej za 15%, čim višji dohodki, tem višji odstotek zvišanja, dokler se pri dohodkih nad 200.000 K ne zviša za 120%. Naj to pojasni nastopna tabela:

Naklada na osebni dohodninski davek znaša:

nad	3000 do	5200 K	15	odstotkov,
"	5200	7200	"	20
"	7200	10000	"	25
"	10000	14000	"	30
"	14000	20000	"	35
"	20000	26000	"	40
"	26000	32000	"	45
"	32000	40000	"	50
"	40000	48000	"	55
"	48000	56000	"	60
"	56000	64000	"	65
"	64000	76000	"	70
"	76000	100000	"	80
"	100000	140000	"	90
"	140000	200000	"	100
"	200000		"	120

Poudarjati pa moramo, da se iz imenovanih naklad na direktne davke ne bodo smele pobirati državne, občinske ali okrajne doklade. Tem ostane podlaga dosedanji davek. Vsi imenovani davki veljajo že za leto 1916. Predpisoval se bo samo za rentni davek, drugače si ga mora davkoplačevalec sam izračunati.

Novi davki so nova bremena, toda v nobeni primeri niso z dobroto srečnega,

zmagoslavnega miru, ki ga vsi zaupno pričakujemo. Mir bo dal dela in zaslužka, da bo živelo ljudstvo in država z njim.

Pregled po svetu.

Ali bo sklican avstrijski državni zbor? »Straža« piše: Pri nas Slovencih in Hrvatih je bilo javno mnenje vedno za državni zbor, ker je to najpripravnejša tribuna, na kateri lahko prosto povemo svoje načrte, zahteve in pritožbe. Ako bi bil državni zbor imel redno zasedanje, bi gotovo slovenski in hrvaški poslanci uporabili vsako priliko, da bi nihče niti najmanj ne mogel dvomiti o patriotičnem mišljenju njihovega naroda. Sedaj so šele bajoneti hrvaških in slovenskih vojakov morali dokazati celemu svetu, da so nas »intra et extra muros« glede našega državlanskega mišljenja krivo sodili.

Prizor iz romunskega kronskega sveta pred napovedjo vojske. Rusija je stavila ultimatum romunski vladi, naj se urno odloči. Kralj je zahteval vojno napoved Avstriji, nakar mu je državnik Peter Carp zaklical: »Zločinsko nastopate!« Temu medklicu se je pridružil tudi Majorescu, kar je napravilo seveda mučen vtis na kralja in na njegove somišljenike.

Zmede na Grškem. Ententa je vse poskusila, da doseže svoje namene na Grškem; vsa sredstva korupcije in nasilstva zna uporabiti. V Atenah se sedaj ustanovi narodna vlada, ki bo napovedala vojsko Avstriji in Nemčiji. — Venizelos se je podal na Kreta, kjer so revolucionarji proglasili republiko. Venizelos bo odredil splošno mobilizacijo, nato se poda na Mitilene, Kios in Samos in slednjič v Solun, kjer namerava stoviti na čelo vojaškega gibanja nasproti Bolgariji. Venizelosu se je pridružilo veliko število častnikov ter več armadnih poveljnikov, ki so se izjavili proti Bolgariji. Na Kreti je pristopilo k upornemu gibanju 30.000 Krečanov; prav tako prebivalci otoka Kr. — Ententa je baje izročila grški vladi ultimatum, v katerem zahteva, naj se napove vojska Bolgariji, če ne, pa naj prepusti vojaštvo, ves vojni material in železnice — ententi. Tudi grško časopisje je izpreverglo dosedanjo pisavo ter piše večinoma v prilog revolucionarjem. — V Atenah se stvar trezno presoja. Kralj, ki so o njem pisali, da se je umaknil v Carigrad, je ostal v Atenah ter se posvetoval z novimi ministri. Izjavil je menda, da se njegovi vojaki nikdar ne bodo borili proti Nemcem. Tudi Gunarisova stranka se je posvetovala, da prouči položaj, ki je nastal vsled odhoda Venizelosevega. — Toliko se lahko reče, da stara Grčija ni željna prekucije; izvzemši v Solunu in na Kreti poslujejo povsod še prejšnje oblasti. — Iz kronskega sveta se ne izve veliko; pač pa poročajo laški listi, da je sklenila grška vlada vojskovati se proti Nemčiji in Bolgariji, da prežene tuje čete iz grškega ozemlja. Čudno je le to, da isti ljudje, ki preganjajo tuje čete z grškega ozemlja, ne marajo videti in preganяти onih, ki so se v prvi vrsti vsedli na grška tla.

Rusija odrezana. Laški list »Secolo« piše: Zdaj, ko je zaprla Švedska morje ladjam sporazuma, je Rusija osamljena. Vse se mora storiti, da se bodo odprle Dardanele. Sarrailu se mora v Solun poslati armada pol milijona mož. — Članek je seveda spisan na francosko željo z namenom, da bi Italija poslala novih ojačenj v Macedonijo.

Državniki govore.

Ko se je v nemškem državnem zboru 28. septembra otvorilo deveto vojno zasedanje, je vsa javnost z napeto pozornostjo pričakovala, kaj bo povedal nemški kancler Bethmann Hollweg. Ko je nastopil, je bila zbornica, so bile galerije prenapolnjene. Pojasnjeval je najprej, kako je prišlo, da je Italija, ki se je dolgo obotavljala, slednjič le napovedala vojno tudi Nemčiji. »V vojski je Italija odvisna od angleškega premoža in angleškega zlata, zato se je končno vdala.« Kot povod je oponašala, da so se nemški vojaki na italijanski bojni črti skupno z avstrijskimi vojniki bojevali, in da so se na Macedonskem spopadle italijanske in nemške čete.

Dobro je nemški kancler označil kramarsko in brezvestno politiko Romuncev. »Romunska politika pod Bratianovim vodstvom je delala na to, da se obogati na stroške tiste stranke, ki bi podlegla, ne da bi Romunija veliko žrtvovala... Ko je bil padel Przemysl, je Bratianu mislil, da je napočil čas, ko se lahko dogovori z našimi sovražniki o Judeževi plači. Pogajanja so se razbila, ker je Romunija zahtevala isto ozemlje, ki je po njem stegala prste tudi Rusija... Romunsko politiko je vedno odločeval položaj na bojišču. Ko se je pričela letos spomlad ruska ofenziva in so se vsipali navali Angležev in Francozov na nemške postojanke ob Sommi, je mislil Bratianu, da se nahajata osrednji velesili pred polomom, zato se je lotil zopet barantije z našimi sovražniki. Pridržal si je čas, kdaj da udari — seveda pod gotovimi pogoji. »Kralj romunski nam je do takrat najodločnejše zagotavljal, da bo ostal v vseh okolišnih nevtralen. Trajno smo opozarjali kralja na tajne spletke njegovega ministrskega predsednika. Kralj je še šest dni pred napovedjo vojske našemu poslaniku izjavil, da ve, da večina romunskega naroda ne mara vojske; zraven je pa isti dan nekemu zapniku določno izjavil, da ne bo podpisal mobilizacijskega povelja. Na dan pred romunsko vojsko je rekel avstrijskemu poslaniku, da noče vojske...« Po poročilih, ki jih smatra kancler za zanesljive, je stavila Rusija ultimatum, da bo vkorakala čez romunsko mejo, če ne bo Romunija do 28. avgusta udarila. »Nočemo preiskovati« — pravi Bethmann Hollweg, »če ni bil ta ultimatum z gospodom Bratianom dogovorjena komedija, da potegnejo neodločnega kralja za seboj, a kocka je padla.«

O vojski ob Sommi je rekel nemški kancler: »Obžalujemo sicer težke izgube ljudi in materiala; težak in trd je tamkajšnji boj, in ne more se reči, kdaj bo končan; a neomajno stoji naša bojna črta.

Ena ali druga vas bo še izgubljena, a skozi sovražnik ne bo prišel, za to jamči naše vodstvo, jamči hrabrost čet vseh nemških rodov.«

O balkanskem načrtu naših sovražnikov je govoril kancler: Celo leto so se pripravljali, da bi razbili zvezo Nemčije z Vzhodom. Ojačevali so se; spravili so skupaj zmes Francozov, Angležev, Rusov, Srbov, Lahov in končno še Portugalcev. Izdajstvo Romunije je zapečatilo priprave. Kaj so dosegli? — Položaj naših zvestih, hrabrih zaveznikov je neomahljiv.

Vojni smoter in pogoji za mir. Vojni smoter naših sovražnikov je pohlep po deželah. Ta pohlep je kriv, da se kupičijo vsak dan gore mrličev vedno višje... Za Francijo bo ta uničevalna borba, v kateri umira zadnja njena mladina, usodna. — Anglija hoče uničiti naše življenje kot narod, nas vojaško razorožiti, gospodarsko uničiti ter prepustiti trajnemu hiranju. Zato se vojskuje z vsemi sredstvi. Obesiti bi morali takega nemškega državnika, ki bi se bal nastopiti proti takemu sovražniku z vsakim bojnim sredstvom, ki more res skrajšati vojsko. »Ko smo potegnili meč, smo vedeli, da bomo morali braniti svojo hišo nasproti mogočni, skoraj premožni družbi. Danes čez dve leti velja boli kot kdaj geslo: Vztrajati in zmagati. Mi bomo zmagali!«

Svetovna vojska.

Italijani se pripravljajo za novo ofenzivo. — Napadi Rusov odbiti. — 3000 Rusov ujetih. — Popoln poraz Romunov pri Sibirju. — Krasen uspeh naših monitorjev na Donavi. — Silni boji ob Sommi trajajo dalje.

VOJSKA Z ITALIJO.

Na Krasu si Italijani še niso odpomogli od svojih zadnjih brezuspešnih naporov in izgub. Italijansko časopisje poroča, da so se Avstrijci izvrstno zakopali in da so privedli velika ojačenja in zelo pomnožili topništvo. Zadnje dni so začeli Italijani zopet hujše s topovi in minami obstreljevati naše postojanke. Zdi se, da pripravljajo nove napade.

Na Tirolskem Italijani neprestano obstreljujejo vrh Cimone, ki so ga po razstrelbi zasedli naši. Ko so se naši polastili te gore, so začeli zamolklo klicanje na pomoč še živečih v dolbinah podsutih Italijanov. Ponudili so sovražniku premirje, da rešijo zasute Italijane; toda laški poveljnik je to odklonil in prepustil svoje ljudi žalostni usodi. Kljub temu se je našim posrečilo, da so v najhujšem italijanskem ognju izkopali še sedem Italijanov, ki so bili že popolnoma brez moči.

Protí dolini Fleims je sovražnik zadnje dni zopet skušal prodirati, a so ga naši kmalu zavrnil.

VOJSKA Z RUSI IN ROMUNI.

Štirje meseci ruske ofenzive so pretekli. Po prvih uspehih se je moral ruski

naval ustaviti in sedaj ne more nikamor naprej. Milijonske ruske armade so izgubile v tem času nad milijon mož zato, da so zasedle le nekaj ozemlja, kakor da bi ga Rusom manjkalo.

Tudi zadnje dni so Rusi povsod napadali; njih pritisk je trajal nadalje prav tam kakor prejšnji teden.

Na Poljskem, zapadno od Lucka, so zopet poizkušali svojo srečo, a so zopet zelo slabo naleteli. Armada generalnega polkovnika pl. Tersztyanszkega jih je 27. septembra vrgla nazaj in ujela nad 3000 mož, 41 častnikov, zaplenila 33 strojnih pušk in 2 topa.

V Galiciji se bijejo najhujši boji okrog Haliča, ki so ga naši dobro utrdili. Rusi so se ustavili tik pred mestom, naprej pa ne morejo nikamor kljub silnim naporom. Tu se posebno hrabro bore turške čete iz Male Azije, ki so se prej borile na Gallipoliju.

armado z Rusi vred v Dobrudži in osvojili to pokrajino. Sedaj so brž poslali Romuni tja vse svoje razpoložljive rezerve in tako oslabili sedmograško fronto. Tu so pa Nemci in naši zažrabili verolomneža na Sedmograškem in ga najprej premagali pri Petroseniju. Ko je mislil sovražnik, da mu tu preti poglobljena nevarnost, je poslal tja ojačenja; v tem času so ga pa že naši zažrabili pri Sibirju in ga popolnoma porazili.

Zmaga pri Sibirju popolna. Romuni so skušali pri Sibirju (Hermannstadt) z napadi preprečiti zbiranje naših in nemških čet, pa se jim ni posrečilo. Uneli so se srditi boji. 26. septembra so začeli naši napadati. Bavarske čete so prodrle od severozapada po gorah in gozdovih Romunom za hrbet in zasedle prelaz Rdečega stolpa na romunsko-ogrski meji. S tem so hrabri Bavarci Romunom odrezali železnico in cesto v Romunijo. Ko so Romuni to opazili, so pognali vse svoje rezerve v

V notranjščini čolna-potapljača.

Boji v Karpatih trajajo dalje. V ozemlju okrog Ludove in zapadno od doline Moldave se bijejo vedno srditi boji, toda ruski naporji so tudi te dni ostali brezuspešni.

V Bukovini je polkovnik Papp odbil celo vrsto sovražnih napadov na njegovo postojanko vzhodno od Jacobenya. Rusko-romunski sunki ob bukovinsko-romunski meji so ostali brez uspeha.

Romuni pri Sibirju popolnoma poraženi. Zastave, ki vihrajo po naših mestih, naznanjajo veliko zmago nad Romuni. Bliža se polom Romunije. Naše, nemške in bolgarske armade pehajo Romune kakor žogo semintja. Ko so Romuni vpadli v Sedmograško, smo pisali, da so šli v gotovo past, in zadnji dogodki so to potrdili. Ko so Romuni z vso silo zasedali dele Sedmograške, so Bolgari, Nemci in Turki pobili njihovo

boji proti Bavarcem, da bi jim iztrgali prelaz in osvobodili cesto; od severa, severovzhoda in od juga so napadali Romuni, toda Bavarec ne spusti iz rok, kar enkrat zažrabi; vsi naporji sovražnika so bili zastonj. V tem času, t. j. od 26., 27., 28. in 29. septembra, so pa naše in nemške čete z vso silo napadale Romune od severozapada, severovzhoda in severa. Romuni so se srdito branili; pa vse zastonj. Obkoljeni od treh strani, oropani vseh cest, so v neredu zbežali v Fogaraško gorovje in pustili ves tren, živež, municijo in topove. Ker so Romuni morili v bojih naše ranjence, so se naši vojaki vrgli z vso srditostjo nad Romune, zato so njih krvave izgube velikanske.

Ogromen plen pri Sibirju še ni natančno preštet. Do 30. septembra so naši privedli nad tritisoč ujetnikov, trinajst to-

ov, 1 lopo letal, dve letali, 10 železniških trojev, 300 železniških voz streliva, nad 100 municijskih voz, 70 avtomobilov, nad 100 naloženih voz, en bolniški vlak in mnogo drugega vojnega blaga. Mnogo topov in voz je pa seveda sovražnik uničil, la bi ne prišli v roke našim; mnogo plena pa še raztresenega po gozdovih okrog Sibirija.

Poveljnik zmagovitih avstrijsko-nemških čet je nemški general pl. Falkenhayn, ki je bil pred kratkim še načelnik nemškega generalnega štaba.

Romunska ofenziva na vzhodu Sedmočaske, ki so jo začeli Romuni, da bi pomagali svojim četam pri Sibirju, jim ni nič pomagala. Severno od Fogaraša in pri Oderkellenu (Szekely-Udvarhely) so sicer potisnili naše sprednje oddelke do glavnih čet, toda uspeha niso dosegli nobenega. Pri Henadorfu so jim priložili Nemci celo občutno zausnico; napadli so prodirajoče Romune in ujeli 11 častnikov, 600 mož in zaplenili 3 strojne puške.

Na Donavi so dosegli naši monitorji sijajen uspeh. Ob izbruhu vojske so pridržali Romuni v donavskem pristanišču Cobabia več naših donavskih parnikov. Tu je bilo zasidranih tudi več romunskih in ruških ladij. 29. septembra je napadel neki naš monitorski oddelek to pristanišče. S hitrim obsireljevanjem so naši uničili romunske utrdbe; nato so udrli v pristanišče, uničili tam kolodvor, vojaške in pristaniške naprave, oborožene ruske parnike, ladje za polaganje min in ladje, ki vlačijo druge ladje po Donavi. Konečno so odvedli z pristanišča naših devet ladij, ki so jih sili tam zadržali Romuni. Ves ta sijajni uspeh so dosegli naši brez vsakih izgub, kar kaže, da so naši sovražnika popolnoma presenetili in strli.

V Dobrudži so bile le posamezne prakke. Sovražnika sta se zakopala, ojačujeta svoje moči in se pripravljata na nove spopade.

Za Romune se je zadnji čas položaj na bojišču silno poslabšal. Od vseh strani pritisakajo zavezniki nanje in komaj se postavijo dobro v bran na eni strani, že zavihne naši na drugi strani svoj bič na izdajalca. V Dobrudži morajo Romuni vzdrževati veliko armado, če hočejo, da jih naši zavezniki ne vržejo lepega dne v — Donavo. Na Donavi ob Donavi vedno preže naši monitorji, ki bi zelo olajševali morebitni prehod Bolgarov čez Donavo. Na Sedmočasem pa silijo že zavezniki na romunska tla in groze, da pridejo ob reki Aluta v bok onim romunskim silam, ki napadajo v vzhodni Sedmočaske. Usoda Srbije in Črnogore lahko kmalu zadene tudi Romunijo.

BOJI PRI SOLUNU.

Pri Solunu bi poveljnik združenih sovražnikov Sarraill rad kaj pomagal stiskanemu Romunom, zato vedno pošilja v boj proti desnemu bolgarskemu krilu Srbe, Italijane in tudi Francoze; Angleži pa zložno počivajo zadaj, češ, naj se drugi bijejo za nas. Zato sovražnik ne doseže prav nobenega uspeha, kjer potrka na bolgarske postojanke z napadom, tam ga Bolgari takoj s krepko roko odbijejo. Zlasti okrog mesta Florina, na višini Kajmakčalan in na Mogle-

niški planini je sovražnik večkrat zastoj napadal.

BOJI NA FRANCOSKEM.

Najsilovitejša bitka svetovne vojne ob Sommi traja dalje. Od 23. do 27. septembra so združeni Francozi in Angleži neprestano napadali nemške postojanke severno od Somme. Toda zasedli so le par popolnoma razstreljenih vasi in le malo utisnili nemško bojno črto, drugega uspeha pa niso imeli; 27. sept. pa je nekoliko ponehalo silno borenje. V teh štirih dneh so samo angleške baterije izstrelile proti Nemcem najmanj 12 milijonov granat, kakor piše angleški dopisnik časopisa »Daily Maila«. Nekateri računajo, da bruha ob Sommi do 10 tisoč francosko-angleških topov ogenj in železo proti nemškim postojankam. Samo Angleži so poslali ob Sommi 50 svojih divizij v boj in izgube povprečno vsak dan 4500 mož ranjenih in mrtvih. Seveda so v teh strašnih bojih tudi nemške izgube občutne, vendar sovražnih daleko ne dosega.

Pri Verdunu nič posebnega.

„Deutschland“ — „Bremen“.

Nemci so zopet dobre volje. Vesele se, ker je tudi druga podmorska trgovska ladja »Bremen« srečno prispela v Ameriko. Vsidrala se je 25. septembra nedaleč od Newyorka. Naložena je bila do skrajnosti z blagom. Berlinski listi so objavili navdušene članke. Ladji načeluje kapitan Karel Schwarzkopf, rojen 1. 1875. v Lübecku. Preden se je podal na nevarno pot, se je temeljito posvetoval s kapitanom Königom, ko se je vrnil s parnikom v pristanišče. Najbrž bo sedaj ladja »Deutschland« iznova šla na podmorsko »rajžo«. — Ententa je v najostrejši obliki ponovila v Washingtonu svoj državnopравни ugovor, da bi se priznal podmorski čoln kot trgovska ladja.

Tedenske novice.

Dnevi milosrčnosti od 4. do 8. oktobra. Povodom cesarjevega godu se bo nudila dobrim srcem zopet lepa prilika, da se odzovejo v prid sirotam in vdovam (po vojakih) ter vojaškim betežnikom in invalidom. V Ljubljani se je v ta namen sestavilo več odborov. Javna prodaja znakov in cvetic je določena za 4., 7. in 8. oktober. Glasbena Matica bo imela 10. oktobra koncert na korist zgoraj označenih, pomoči potrebnih oseb.

Vojna pobožnost. Zadnje nedeljo, dne 1. oktobra, so imeli v Mariboru 15. vojno pobožnost; obenem so bile prošenske molitve zaukazane po vsi lavantinski škofiji.

40letni jubilej je praznoval 30. septembra naš rojak č. g. Ivan Sirnik, župnik celovške predmestne župnije pri sv. Rupertu.

Dopust je dovoljen ravnatelju I. državne gimnazije v Ljubljani, g. dr. L. Požarju. Začasno vodstvo je prevzel prof. Novak.

Ogenj je vpepelil 23. septembra v Krtni pri Domžalah hišo, skedenj in kozolec posestniku Jakobu Pavli. Žitnega pridelka se je silno malo rešilo. Požar so povzročili otroci. Dolska požarna bramba se je častno izkazala. — V soboto zvečer je tresčilo v neko skladišče poleg Ljubljane. Velikanski plameni so razsvetljevali okolico.

Zvonovi. Teža zvonov, ki jih je izročila vipavska dekanija v vojne namene, znaša 19.868 kg. Najtežji je zvon v Logu pri Vipavi, ki je tehtal 1350 kg.

Veliko vojno pobožnost so imeli Gradčani 24. septembra. V dolgi procesiji so se podali k romarski cerkvi »Maria-Trosta« pri Gradcu ter goreče molili sv. rožni venec in litanije za srečno zmagao in mir. Cerkveni govor je imel ondotni knezoškof, zunaj cerkve je pridigoval jezuit Kamil.

Umrli je v Beljaku v ondotni vojni bolnišnici praporščak Fr. Pirnat, doma od Sv. Gregorija. Pred odhodom na bojišče je dovršil 8. šolo. Bil je marljiv in vzoren mladenič.

3400 beguncev-Slovencev se nahaja sedaj v taborišču v Brucku, kamor pride tudi zdravnik dr. Defranceschi. Za mladino je tam urejena ljudska šola; otvori se tudi tečaj za kmetijski pouk.

Novi 2 vinarski železni novčiči, ki pridejo sedaj v promet, bodo v sredi preklunjani.

Razpolovljeni dvekranski bankovci. Ljubljanska podružnica avstro-ogrške banke je izjavila, da sprejema razkosane dvekranske bankovce, pa tudi četrtinke. Ni pa nobene obveznosti, da bi se v splošnem prometu morale sprejemati polovice in četrtinke.

Mlad uzmovič. V Ljubljani je stražnik ustavil mladega, 16 letnega fanta, ki se piše Fran Erjavc, doma iz Št. Mihela. Pri sebi je imel 1557 K 26 vin. denarja. Ukradel ga je v neki bajti blizu Zatičine. V poslopu deželnega sodišča premissluje sedaj dolgost svojih tatinskih prstov.

P. n. odjemalцем »Družinske Pratique«, ki so že kupili letnik 1917, sporočamo, da na željo dobe pri založništvu v Ljubljani ali pa pri razprodajalcih brezplačno odtis novih poštinih in kolkovnih določb, ki so bile uveljavljene z dnem 1. oktobra 1916. Pri vseh ostalih izvodih, ki so še v vezavi, bodo te nove določbe že uvezane.

Vojaške novice.

Pozdravi. Vojak J. Jelnikar pri trdnjavskem polku v Krakovu piše: »Dragi Domoljub! Na Slovenskem se že dolgo ni sva videla, zato sem pa prav vesel, kadar me obiščeš; kajti tu nimam nobenega domačega znanca ter se mi včasih milo toži po bratih Slovencih. V večernem mraku hodim sam tu med tujimi narodi. Edini znanec, ki me spominja na domačo, slovensko zemljo je zvon, ki zapoje iz visokih lin in z menoj vred pozdravlja Marijo. Pošiljam vsem bralcem Domoljuba najsrčneje pozdrave! — S r e n e p o z d r a v e pošiljamo vsem slovenskim ženam in dekletom ter vsem bralcem »Domoljuba« slovenski može in fantje, sedaj tirolski

cesarski lovci, ki branimo našo domovino proti staremu in zagrizenemu sovražniku, v visokih gorah, v sivih skalnatih pečinah, kjer moramo poleg drugih nevarnosti prenašati že tudi mraz, ko imate vi drugi tako prijetno toplo. Edini naš prijatelj, ki nas pride vsak teden obiskat, je »Domoljub«; ta pa nas najde povsod. Prinese nam kaj novic od doma in od raznih strani sveta, ker drugače bi malo vedeli, kaj se godi po svetu. Hlastno sežemo po njem ter si ga razdelimo, da more tako brati vsak nekaj, ker čakati, da bi ga eden prebral, je vsakemu drugemu predolgo. Že dobimo včasih kak drug časopis v roke, a najbolj priljubljen je le naš »Domoljub«. Sovražnik pa ne da popolnoma miru nikoli, a napredovati ne more; vselej je mora popihati, a ne z vsemi, s kolikimi je prišel. Seveda tudi na naši strani ni popolnoma brez izgub. Kadar pa imamo kaj miru in počitka, se pa pogovarjamo le o vas domačinih: kako je bilo včasih lepo, ko smo bili še skup, ter si želimo, da bi nam že ljubi Bog dal srečo, da bi se skoraj zdravi sešli doma na naši lepi slovenski zemlji. Ve žene in dekleta pa molite za nas, ker le v božjo pomoč zaupamo. Ostanite nam zveste, in mi bomo veliko lažje prenašali vse težave in trpljenje, ki ga nam naklada bramba domovine. Živeli vsi Slovenci in Slovenke! Na svidenje Bog daj kmalu! Franc Vomberger, Cerklje (Gorenjsko); Anton Verbič, Ilovica pri Celju; Janez Slavec, Knežak; Muškovič Anton, Mali Mlun (Istra); Pangerc Viktor, Manče pri Vipavi; Sluga Jožef, Rodik (Primorsko); Kočoj Jožef, Dragovica (Primorsko). — Iz trdih in mrzlih italijanskih planin se najtopleje zahvalujemo mi slovenski fantje in mošje za poslano številke Vašega lista. Z veseljem ga vselej pričakujemo, ker nam prinaša vesele novice. Ljubi Bog nam daj, da bi živi in zdravi dočakali v najkrajšem času mogočno zmago proti vsem sovražnikom. Naj potem vlada ljubi mir po vsi Evropi. To se bo z veseljem srcem čitala ta novica! Najsrčnejše pozdravljamo mi slovenski fantje pp. vse slovenske matere in očete, brate in sestre, posebno pa fante in dekleta. Poddesetnik Franc Kopač, Medno (št. Vid nad Ljubljano); desetnik Jožef Černe, Orle pri Ljubljani; inf. Franc Podgoršek, Vodice; Stibilj Karel, Lemba Alojzij, Suha pri Kranju; Primožič Mihael, Tržič, Gorenjsko; Jaklič Karel, Laganič, Urenek, Logar Matvez, Ljubljana; Banič Franc, Sv. Križ, Dolenjsko. — Z visokih tirolskih planin pošiljamo vsem dolenskim dekletom, posebno pa staršem, najsrčnejše pozdrave fantje strojnih pušk Al. Kutnar, Fr. Piškur, Al. Klemenčič, J. Vidmar, Fr. Zupančič, Fr. Kmet, J. Žumar, Al. Jerman, Iv. Ilovar, Pet. Poje, F. Brulc, B. Rumpret, Fr. Žnidaršič, G. Filič, Ivan Žmitek. Želimo vsi kmalu na veselo svidenje! — Vojaki pešpolka pri oddelku strojnih pušk pošiljamo vsem prijateljem in znanecem, kakor tudi vsem bralcem »Domoljuba« najsrčnejše pozdrave z italijanskega bojišča: Četovodja Uranič Ivan, Zagorje; desetnik Franc Fister, Tržišče; poddesetnik Ivan Bregar, Trbovlje; poddesetnik Franc Šontajs, Raka; Alojzij Demšar, Škofja Loka; Prevodnik

Franc, Škofja Loka; Kramaršič Ivan, Jurka Vas; Zganjar Ivan, Dobropolje; Košir Anton, Podjelse; Osredkar Franc, Polhov Gradec; Ino Janko, Zagorje; Mrak Franc, Kranj; najsrčnejše pozdrave tudi bralcem »Domoljuba« na Nemškem v Hambornu in Lintfortu!

Prisrčne slovenske pozdrave pošiljajo s skalnatih pečin vsem slovenskim fantom, dekletom in bralcem »Domoljuba« slovenski fantje lovskega bataljona, oddelek strojnih pušk: Poddesetnik Ivan Lovše, Sp. Ribče pri Moravčah; Peter Gradišar, vs Bavtke pri Vel. Laščah; Anton Ferkov, Sp. Hrušica pri Ljubljani; Peter Kampuš, Dev. Mar. v Puščavi pri Mariboru; Franc Lazar, Podlipnica pri Zagorju; Viktor Blažko, Zagorje.

Iz bolnišnice v Gradcu. Spoštovano uredništvo! Lepo se Vam zahvaljujemo za poslano časopise, ki jih z veseljem prebiramo. Pozdravljamo obenem vse čitatelje »Domoljuba«, naše žene in otroke: Četovodja Rudolf Hatberger, Josip Vadaja, Janez Miklič. — **Prisrčne pozdrave** pošiljamo in kličemo vsem slovenskim fantom in dekletom: Na skorajšnje svidenje! Fantje pp. Etappenpost Enoletni prostovoljec Ivan Kapus iz Kamnegorice; Struma Jožef, Zagradec; Zakrajšek Franc, Ponikve; Zajc Anton, Moravče; Smrekar Ant., Prapreče.

Pozdrav beguncem. Jožef Vodopivec, član »Orla« iz Prvačine pri Gorici, naznanja, da biva sedaj ranjen v desno nogo na Dunaju (Kais. Jub. Spital, Kriegs Pav. I., Zim. 14, Wien XIII.), obenem pa pozdravlja vse člane vrlega »Orla«.

Pohvaljeni 87ti. Polkovnik 87. pp. Hossner se je v pismu dne 24. septembra t. l. izrazil proti dr. M. Slaviču o svojih vojakih tako-le: »Vrli 87ti so prvi na svetu; domovina je lahko ponosna na svoje sinove; jaz sem srečen, da jim poveljujem.«

Odgoden vpoklic. Ministrstvo deželne brambe je obvestilo vse vojaške oblasti, da vpoklicanim rojstnim letnikom 1871 do 1866, ki bi bili morali nastopiti vojno službo 2. oktobra, za zdaj še ni potreba priti k vojakom. Vpoklicani bodo pozneje, vsakakor le z določitvijo kratkega roka. — Tistim, ki jim ni bilo znano, da se je vpoklic odgodil, se bo podelil na njih prošnjo dopust; tisti pa, ki hočejo prostovoljno 2. oktobra pod orožje, lahko prično ta dan svojo službo kot vojaki.

Za praznike. Vojaške oblasti so odredile, da se mora vojakom, v kolikor dopuščajo službene razmere, dati na prosto (dopusti) 24. decembra popoldne, potem 25. in 26. decembra 1916 ter 6. januarja 1917.

Važne določbe za invalide. Vojno ministrstvo je izdalo odlok o pravicah vojnih invalidov. — Mnogo podčastnikov je mnenja, da kot invalidi ne morejo ostati v vojaški službi in da nimajo pravice do certifikata za nameščenje v civilni službi. Odlok pravi, da je treba v tem oziru vse podčastnike opozoriti, naj čimprej vložijo prošnje za certifikat. — Drugi odlok vojnega ministrstva se tiče invalidnega moštva. Izvedelo se je namreč, da se nekateri invalidni vojaki odpuščajo brez dopolnilnega zdravljenja in izsolanja, češ, da so sami izjavili, da jih njihova poškodba ne bo ovirala v izvrševanju njihovega civilnega po-

klica ali dela. Vojno ministrstvo pa določa, da se noben invalid pod nobenim pogojem ne sme odpustiti brez dopolnilnega zdravljenja in izsolanja, če je le zdravnik mnenja, da bi se dalo invalidovo stanje s posledobnim zdravljenjem izboljšati. Šele potem naj se izvrši superarbitracija.

Stoj! Tu c. kr. pp. Vojak Jožef Habič nam je poslal lepo risano dopisnico. Na gorski višini je utrjeno kritje naših fantov; iz malih okenc mole puške; nad kritjem stoji tabla z napisom: »Stoj! Tu c. kr. pp.« Pred kritjem se vidi laški alpinec-stražar z jelkeno čelado in s puško v roki, ki jo je naglih korakov odkuril, ko je zagledal pomenljivi napis. — Krog kritja rastejo planike — Naša zbirka vojnih spominov (za vojni muzej) je zopet za lepo sliko bogatejša. Morda jo bomo mogli pribiti.

† **Telovadec Fr. Perdan.** Na laškem bojišču je prelil svojo kri narednik Fr. Perdan. Številne njegove znanice in prijatelje bo ta novica bridko zadela, saj jim je bil ljub tovariš in vzoren predtelovadec. Kot prvak slovenskih telovadcev se je svoj čas veliko žrtvoval kot vodja ljubljanskih »Orlov«. Mir njegovi duši!

† **Daničar Vladimir Bregar.** Dne 15. septembra je padel pri Gorici visokošolec Vladimir Bregar, poročnik pri nekem dalmatinskem polku. Pokojni je sin nadučitelja, g. Jožefa Bregarja v Zgor. Šiški. Bil je vzoren dijak, zgled marljivosti, odličen vojak. Imel je že dvojno odlikovanje. Nedavno je ista usoda zadela njegovega mlajšega brata desetnika, ki je tudi izkrmavel na bojišču. Bog potolaži potrage očeta in mater ter brata Stankota, ki se nahaja kot poročnik na bojišču.

Blagi duši! Fr. Kravcar, doma iz Dobrnica, naznanja smrt svojega prijatelja: Ljuba matil Najprej Vas vse lepo pozdravim, zraven pa naznanjam, da sem izgubil ljubega prijatelja in tovariša Josipa Kravcar iz Blišinje vasi, župnija Trebnje. Ne merem popisati, kako sem bil žalosten za njim. Bila sva eden za drugega, a neizprosna smrt je naju ločila. Pokojni Josip je bil blaga duša. Iz njegovih ust nisem slišal nikoli žal besede, ne godrnjanja, ne kletvine, kot — žal — pri enih. Bil je do smrti zvest svojemu Orlu; o trebanjskem Orlu mi je večkrat rad pravil. — Eno leto se je že bojeval proti verolomnemu Italijanu; slednjič mu je pa v Galiciji sovražnikova krogla pretrgala nit življenja. — Ljuba mati! Tudi jaz sem ranjen in ležim v bolnišnici na Dunaju. Ena krogla mi je šla za vratom noter in se je ustavila v rebrih. Leva roka — ne vem — če mi bo še služila kdaj. Upajmo, saj mi gre vsak dan na bolje. — Pozdravim Vas, vse domače in g. župnika v Dobrnici.

Lep je glas zvonov... Slovenec Jakob Tavčar, Lir. 18, piše:

Šinjla, Krakov, 23. sept. 1916.

Slavno uredništvo »Domoljuba«! Po dolgem prekinu sem zopet prejel od domačih cenjeni Vaš dragi slovenski časopis, ki ga zelo rad prebiram; zanimljeje me posebno novice iz ljube slovenske domovine, med katerimi tudi izvem, da snemajo zvonove. Zato sestavim tudi jaz par vrstic in prosim, da jih pribižete v Vašem listu. — Lep je glas zvonov, še lepši pa

grom topov. Tudi na Kranjskem bo marsikatera žara vzela slovo od lepo donečih zvonov, ki so ljudi vsak dan budili in k molitvi vabili. Ali sedaj v tej dolgi vojni se spreminja celi svet. Tudi zvonovi bodo vpoklicani nam na pomoč, da izvojujemo zmago. Kar bo odbranih, vsi pridejo med naše čete na bojne trate, kjer se bodo njih doneči glasovi spremenili v grom topov; zato jih, dragi Slovenci, ozaljšajte ob slovesu v spomin, da jih rade volje daste za pomoč in na posodbo svojcem do slavne zmage. Tudi nas so preje razveseljevali, sedaj nam pa bodo na naši strani čast dajali; iz njih se bodo sovražnikom sedaj naboji pošiljali. In lepo bo grom topov, lepši kakor je bil preje čisti glas zvonov.

Za zmago. Veliko prošensko procesijo za zmago avstrijskega orožja in za srečen mir bodo imeli na Dunaju dne 15. okt. Šla bo iz votivne cerkve v cerkev sv. Stefana. Kardinal Piffel je izdal gorko pisan oklic.

Izpred Tutrakana. General Tošev pripoveduje, da so Romuni pri Tutrakanu izgubili nad 40.000 mož; 25.000 ujetnikov, 5—6 tisoč ranjencev, v Donavi jih je utonilo do 6000; ravno toliko jih je bilo treba pokopati. »Ne bom pozabil« — pravi general — »pogleda na Donavo, ki je bila polna mrličev; kakor umazane cunje so izgledali mrtveci v valovih Donave. Kaj takega mora človek videti, to se ne da povedati.«

Pestrezite. Pogreša se od bitke pri kraju Janowitz (v dneih od 1. febr. do 31. marca 1915) pešec 17. pp. 4 VII. m. k. Janez Gričar, rojen 1893. Njegova mati Marija Gričar, Straža 3, p. št. Ruprt na Dolenjskem, prosi vlijudno tovariše pogrešane za gotovo poročilo o njegovi usodi.

Japonska in Amerika. Po eni strani vzdržuje vojsko Amerika, po drugi Japonska, ki pošlje, kakor beremo, vsak dan 10 parnikov z municijo v Vladivostok.

Razne novice.

Še imamo naraščaja. Na ljubljanski I. državni gimnaziji se je letos vpisalo 621 rednih dijakov in 53 privatistov, oziroma privatistinj. Dasi je veliko dijakov višjih razredov na vojski, vendar-le število učencev na tem zavodu vsled vojske ni padlo.

Druga žrtev goriškega frančiškanskega samostana. Potrjuje se, da so P. Aleksandra Vavpotič, vikarja frančiškanskega samostana v Gorici, Lahi ustrelili in da je bil pokopan na ondojnem vrtu.

Vodovod v Trstu. Mestni možje se bavijo z vprašanjem in načrtom za nov vodovod, ki bi dajal na dan 3—4 milijone litrov vode.

Eno uro daljšo noč smo imeli od sobote na nedeljo; ko so ure kazale eno, so jih napravili nazaj na polnoč. Solčne ure so zopet v veljavi.

Drago pivo. V Gradcu stane liter domačega piva K 1.12; ogrsko pivo se toči po K 1.20—1.40.

Ni prijetno. V grškem glavnem mestu je vse podivjano. Atene so razdeljene v

dva tabora, ki sta oborožena: tabor upornikov in tabor kralju zvestih Grkov. Med seboj so v vednem sporu. Iz strahu pred silo imajo vsi veljavnejši politiki in poslanci telesne straže do 100 mož; tudi bogatejši Atenčani so zastraženi. Mestna posadka je kralju zvesta. Zvečer korakajo po mestu močne vojaške straže. Venizelovci nabijajo na ulice prekucuške oklice, ki jih vojaki takoj zopet odtrgajo.

Znižanje plač. Nemški armadni list naznanja, da se je vojna plača za častnike in častniške namestnike s 1. oktobrom znižala.

Brez razsvetljave. Na Ruskem so drva, premož in sploh vsa kuriva tako draga, da so mestne uprave v Rigi, Petrogradu, Kijevu in drugod sklenile popolnoma opustiti mestno razsvetljava. Petrograd je zvečer v popolni temi.

Strah Anglije so Zeppelinovci. Neki iz Londona v Bergen došli potnik, ki je ob zadnjem napadu bival v Londonu, je pripovedoval, da je velik del mesta gorel; zgrozilo je vsaj 100 poslopij. Mrtvih in ranjenih je veliko več, kot povedo angleška uradna poročila.

Sneg. Iz Saalfeldena (trg v okraju Zell am See na Tirolskem) se poroča, da je pretečeni teden 18 ur neprestano snežilo in da je vse pokrito s snegom. Po sadnih in zelenjadnih vrtovih je mnogo škode. Živino so jeli hitro odganjati s planin.

Demantno polje. Novo bogato demantno polje so odkrili v Pretoriji blizu slavnega rudnika »Premier«. Prvi komadi, ki so jih našli, so jako lepi. To se bodo zopet drveli skupaj razni srečolovci.

Dopisi.

Dolenjvas pri Ribnici. Lončarska zadruga, ki se je tu ustanovila, ima predvsem namen, skupno dobaviti potrebne sirovine, kakor tudi posredovati da se blago kolikormoč ugodno proda. Lončarija, ki je v zadnjem času jela pešati, bo imela vsled zadruge gotovo znatno korist. Zadrugi načeluje poslanec č. g. K. Skulj. Naročila lončarske robe in peči naj se naslavljajo na Lončarsko zadrugo v Dolenjvasi pri Ribnici. — Silna povodenj je dvakrat preplavila naša polja ter napravila obilno škodo. Mnogo posestnikov je prišlo ob ves krompir; zgnili so tudi drugi sadeži.

Iz Semiča. V nedeljo, dne 17. septembra, je priredila tukašna požarna bramba gledališko predstavo na korist domačim vojakom. Dekleta okolice Semiča so vprizorila zgodovinsko igrano »Junaške Blejke« ter izborno rešila svoje vloge. Igra se je ponovila v nedeljo, dne 24. septembra. Čisti dobiček, okrog 170 K, je namenjen vojakom iz naše župnije. Ker je župnija zelo obširna, bo darilce, katero prejme posamezen vojak, bolj skromno; toda naj bo to znak hvalečnosti in ljubezni, ki jo gojimo do vrljih junakov. — Bodi tem potom izrečena v imenu naših vojakov zahvala vsem, ki so kaj pripomogli, da se je prireditev tako lepo obnesla, kakor tudi conj. občinstvu za mnogobrojni obisk. Vse igralko se tudi tem potom topla zahvaljujejo priljubljeni gđ. Minki Bartelj za pouk v petju. — Iskrene pozdrave pošiljamo vsem semiškim vojakom, fantom in možem, ki se bore za našo ljubo domovino na raznih bojiščih. Bog daj po srečni zmagi skrajšanje svidenja!

Na dopustu.

I.

Čez leta pol sem prišel spet pogledat v moj domači svet; Še vse tako kot je bilo takrat, ko sem jemat slovo. Le nekaj ni — in to boli; srcé je moje žalostno....

II.

»Dober dan, soseda! Še pri zdravju?« — »»Zdravo je telo; ali srce moje nikdar več ne bo!« »Kaj je z možem?« »»Leto dni je že od tega, kar dobila poročilo zadnje sem od njega!«

»»Zdaj ne vem, sem li žena ali vdova; negotovost ta je strašna, stokrat hujša kot resnica bridka, a gotova!«

»In vaš sinko?« »»Pred par dnevi list so mi poslali, revij, iz tirolskih tam pečin, da mi pal je sin edin.«

»Hčerka pač je zdrava?« »»Oj ne prašaj! Njenega imena več ne imenuj!

Da bi prej me smrt bila pokosila bela, kot sem to sramoto doživela!«

In se zjoče... Toliko, da sem zadržal solze vroče. —

Listek

Iz časov čarovnic.

(Črtica iz naše preteklosti.)

Spisal Podgoričan.

(Dalje.)

»Da bi vsaj ne umrla! Da bi le sedaj ne umrla in ne bi obteževala moje vesti,« je zajavkala Mahnečka. »Moj jezik! — Le zakaj nisem molčala!«

»Ali ima zadosti?« vpraša še enkrat Škander.

»Menda že... Saj vidiš, da se ne gane... Pustimo jo babam, naj se ukvarjajo z njo!... Pojdimol!«

Možje so se razhajali mehkejši. Mislili so, da je Lucija pobita do smrti, da ni več rešitve za njeno dušo. In Škander jo je ubil, eden izmed njih! Ne ubijaj! Tako pravi božja zapoved. Pred »krvavo rihto« pa velja: glava za glavo... Res jo je Škan-

der, sam Škander; a drugi so bili tudi z njim... In če bi je ne bil Škander, Bog zna, kateri bi se bil tako pregrešil... Pa je čarovnica!... In točo je naredila!... Toda pravijo, da ni čarovnic... Vikar nam pridigujejo tako!... Pa tudi če je bila, krščena je bila vendar in krščen človek se ne ubije kar tako!

S takimi mislimi so se poizgubljali in pustili Škandra, ki se je še vedno razburjal.

»Tako kot jaz naj bi vsak naredil, pa bi ne bilo čarovnic, ne toče in nič drugega hudega!... Nebesa bi imeli na zemlji!«

* * *

Dvorjanski »rihtar« se je nekoliko prestrašil takega izida. Najprvo toča, potem pa še poboj, ako ne celo uboj v vasi! Kaj bo rekla gosposka na Rtneku, kateri je dolžan sporočati vse dogodke iz Dvorske vasi? — O toči bi jim že povedal in potožil — toda drugo? ... Služba je služba! — V graščinski službi je! Ni velika, a vendar je službica!... Lej, njegovi sosede dajejo graščini desetino svojih pridelkov in hodijo na tlako v graščino, a on je prost desetine in tlake. Res mora skrbeti, da noben kmet v vasi ne skrije pridelkov, da se nihče ne odtegne tlaki brez vzroka. In to ni zastoj! — Tudi kmet ni umazan, ako zamizi kopo žita ali kaj drugega, ali pa izgovori soseda od grajske tlake... O toči bo povedal v graščini in kajpak o poboju tudi, da so ubili Rotarico in kajpak, da ne bo preiskav več, kakor je treba, da jo je pobil Škander, ta, ki je nagle jeze... Vse to bo povedal!... Zakaj izvedelo se bo na Rtnek tudi, če on ne pove. In tam se bo povedalo, da jih je gotovo pet ubitih, ako še ne več, dasi je samo ena ženska, o kateri še govoriti ni vredno. In kaj bi rekli na Rtneku, ako izvedo prej, predno on pove.

Ako bi ne bilo tako kasno, bi jo bil mahnil takoj na Rtnek, a bal se je noči in je odložil pot na zjutraj, ko se zveri in hudobni ljudje umikajo belemu dnevu.

III.

Na rtniški purgi so tistega dne radovednim ženskam kaj počasi minevale ure.

Za vse to veliko trpljenje so bile v mraku obilo poplačane. Rihtar in biriči se niso vrnili sami, temveč so privedli še nekaj moških: štiri ali kali in eno žensko, ki je imela glavo na debelo ovito, da so se videle samo oči in nos.

Niso bili sicer uklenjeni kakor veliki hudodelci, katerim gre pri sodbi za glavo, ali vendar so morali nekaj hudega narediti, ker se jih rihtar ni upal pustiti doma, ampak jih je privedel v rtniško »kejho«, kjer bodo čakali preiskave in sodbe.

Ko so se zaprla vrata za osumljenimi, se je zgrnilo vse skupaj iz purge in gradu, da izve iz ust rihtarjevih in biriških, kaj se je zgodilo v Dvorski vasi, zakaj so jih pripeljali v kejho in še žensko povrh? Kaj je le-ta naredila?... Ali je niso ubili?

Grajski rihtar je pravil na dolgo in široko o toči, ki se je vsipala prejšnjega dne in o vsem dirindaju, ki je bil zaradi toče v Dvorski vasi.

»Koga so pa vendar ubili?«

»Po naključju nikogar, dasi je bila tej ženski, ki smo jo pritirali s seboj, namenjena smrt. Takega poboja, kakor je bil sinoči v Dvorski vasi, naša gosposka ne more trpeti, še manj pa more dopustiti, da bi se razširjale ostudne vraže in praznoverje v njenih mejah. Ti ljudje verujejo še v čarovnice in čarovnije. Zato smo jih prignali sem, da jih obsodimo ter poboljšamo tudi vse druge, ki so v istih zmotah. »En velik »ksempelj« moramo napraviti,« je razložil rihtar, ki ni »rihtal« samo tlake in desetine rtniških podložnikov in »purgarjev«, temveč je moral zasledovati tudi hudodelce in roparje in kar je bilo še težje: mišljenje podložnikov rtniške gosposke.

»A tako?... Nič ni bilo!« so se začeli posamezni glasovi in razočarana se je razšla »purga« in ono, kar je prebivalo pod grajsko streho. »Še enega niso ubili, pa so jih toliko sem privlekli!«

Atene s kraljevim gradom.

Tako tudi tisti, ki so bili z »gradom« v najožji stiki, niso razumeli želje takratne svetne gosposke, ki si je na vse načine prizadevala zatreti »vero« v čarovnice in čarovnije ter razne vraže in praznoverstva, ki so zstrupljala ljudsko dušo in življenje.

Posvetna gosposka je bila napravila preveč nenadoma prevelik skok...

Ko je purgar Ogrinc zvečer svoji ženi razkladal prav na drobno, zakaj prav za prav so prignali Dvorjance v kejho, in je tudi ona napolned nekoliko razumela, je dejala:

»Veš kaj, ako ni bilo drugega kakor ti praviš, pa res ni bilo vredno teh ljudi v kejho spravljati. — O coprniji naj si misli vsak kakor hoče, gospoda svoje, tlačan pa svoje!«

»Tiho, baba!... Mi, na rtniški purgi, moramo misliti kakor naša gosposka!... Nobene take nič več ne žugni, kakor si jo nocoj, ker rečem ti: boljše je biti zadnji na rtniški »purgi«, kakor pa prvi rtniški tlačan!«

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Tiho junaštvo.

Neki vojni kurat piše 26. avgusta 1916 to-le:

»Ne najdeš besedi, da bi mogel vsaj približno po vrednosti oceniti tiho trpljenje, skrito junaštvo naših vojakov, ki je znano samo duhovniku. Žal, da je nekaterih junaštvo le preskrto in očito le Bogu. Večkrat si mislim: kakor je bilo rečeno o Zveličarju, da je hodil okrog dobrote deleč, tako moram reči tudi o naših junakih: šli so v pokorščini do Boga in domovine! Pri velikem obračunu bodo pač tudi ti prejeli svoje hrabrostne znake, ki jih Janes še nimajo in jih imeti ne morejo, ker je zlato njih zvestobe preveč skrito. Sv. Petru pa ob velikem pohodu, pri zadnji paradi ob nebeskih vratih ne bodo ostali prikriti. Na prvi hip jih bo spoznal in nebeškemu Očetu toplo priporočil. To je tudi najboljša in najlepša tolažba, ki jo morem

svojim vrlim junakom sedaj nuditi, pa tudi najkrepkejše bodrilo, da bodo tudi v bodoče vse svoje sile zastavili za Boga, cesarja in domovino.

Kako sem v kritju suhor jedel.

Anton Stražar opisuje vojne dogodke, kakor mu jih je povedal tovariš Kraguljev Francelj:

»Veš Tone, ko si nas Ti zapustil v Galiciji tam v Želdcu, smo mi potem hodili še 4 dni in skoraj tudi 4 cele noči. Solnce nas je pošteno peklo. V boj smo najprej prišli pri Zločavi. Rusi so imeli zadaj za mestecem topove in so nas tako obsipavali s svinčeniimi odpustki, da so se kar vrhovi dreves lomili, pa tudi zemlja so dobro rahljali. Kakih 200 korakov pred rusko bodočo ograjo smo se zakopali. Ko sem se spravil v kritje, sem zdihnil: »Bog in Marija pa sv. Martin, ki je naš farni patron, mi pomagajte!« Bil sem zelo truden, pa tudi lačen, zato se kar vznak vležem, puško pa denem vrh kupa, da sem Ruse goljufal; iz torbice jemljem suhor kosček za kosčkom in ga drobim. Bil sem kmalu pri kraju, to-

da še vedno lačen. Saj imam še mesne konserve, si mislim; eno si bom privoščil, če me tudi kaznujejo. Ko sem jemal iz nahrbtnika prepovedani sad, prileti granata tik mojega kritja ter me deloma zasuje s prstjo. Ta nenavadni obisk mi pokvari vsu slast; iznova začnem moliti in se priporočati angelu varihu; bila je ravno angelska nedelja. Na misel mi tudi pride, kako vse drugače sem preživel to nedeljo leto poprej doma v družbi veselih tovarišev. Zgodilo se mi pa tudi tukaj ni nič hudega.

Na večer je došlo povelje za naskok. Trobentači so se oglasili in nas gnali v boj. Ni moč povedati, kako mi je bilo pri srcu, ko smo zagnali divji krik »hurá, hurá!« Med prasketanjem ruskih strojin in med pokanjem ruskega orožja vseh vrst smo se zadržali proti ruskim zakopom. Veliko naših je bilo takrat ranjenih pa tudi ubitih. Rusi nas niso čakali, ampak zbežali. Zločava je bila še tisti večer v naših rokah; gorela je pa na vseh koncih in krajih. Angelske nedelje pri Zločavi ne pozabim nikdar.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Razmere v Galiciji. Zelo žalostne so gospodarske razmere v Galiciji. Na tisoče poslopjij je bilo popolnoma razdrtih. Skoro po celi deželi so divjale najhujše bitke. Kjer je dalj časa divjala vojska, so vasi popolnoma izginile. Najpred je požar končal vse, kar je bilo zgorljivega, zid so vojaki porabili za jarke, drevje so pa posekali vojaki, deloma pa oklestile topovske krogle. Lastni gospodar ni spoznal mesta, kjer je imel hišo. Nekateri gospodarji so se pač vrnili in našli vse razdejano. Živine ni, gnoja ni, njive pa vse plevelne in skoro z goščo zaraščene. Samih cerkva je bilo popolnoma pokončanih 299, skojo uničenih ali močno poškodovanih 211. To so bile večinoma farne cerkve. Imeli so v Galiciji zelo veliko konj, zdaj je večinoma vse uničeno. Prav isto se je zgodilo z drugo domačo živino. Dobi se veliko vasi, v katerih ni prav nobenega človeka. Gospodar je šel k vojakom, ženo in otroke je morda granata ubila, ali so zbežali po svetu in našli drugod zaslužek, ker je doma vse razdrto. Ali se ti ljudje kdaj vrnejo? Kdo ve? Spekulantje že zdaj preiščujejo, kako bi nakupili ta zapuščena posestva. Pametni možje pa pravijo, da se takim oderuhom ne sme dati nobena ped zemlje. Lastniki imajo še vedno pravico do zemlje. Če teh ne bo, bodo radi prevzeli taka zapuščena posestva pošteni reveži ali nesrečni invalidi.

Zadrega na Ruskem. Na Ruskem se ljudem ne godi boljše, kakor pri nas. Vojakom dajo le šesti del mesa, katerega so popred dobili, kar manjka, nadomeste s kruhom in zelenjavo. Primanjkuje živine, saj ruski kmet popred ni nikdar jedel mesa; pri vojakih ga je vsak dan dobil. Vojakov je bilo na milijone, živine pa vedno manj, ker ni bilo ljudi doma, da bi mrvo spravljali. Kakor se kaže, primanjkuje na Ruskem živine velikó bolj kakor pri nas. — Iz prometa je na Ruskem skoro izginit dro-

biž. Vlada je izdala tudi za drobiž papirni denar. — Da bi na tujem ohranila kredit, je prodala tujcem naravne zaklade cesarstva. Pravice do rudnikov v Sibiriji, ki so morebiti izmed največjih na svetu, do vodnih sil, ki imajo 20 milijard konjskih sil, so si nakupili Angleži, Amerikanci in Japonci. S tem so prodali glavne dohodke države za dolgo vrsto let tujim kapitalistom.

Avstrijski državni dolg je koncem leta 1915. iznašal 27.048 milijonov. Letošnji dolg seveda ni prištel. Če se pomisli, da je imela država pred vojsko na leto nad 3000 milijonov K dohodkov, vidimo, da se nam za veljavo našega denarja ni posebno bati, ker so novi davki zelo zvišali državne dohodke. Za nas je gotovo dobro, da je skoro ves denar doma ostal in ni šel, kakor pri nasprotnikih, v tuje žepe.

Pivo. Pivopivci so zdaj v skrbeh, da bo piva zmanjkalo. Točiti se sme samo par ur zvečer. Še pred dvema mesecema se je zatirjevalo, da je zanaprej vsako povišanje cen izključeno; zdaj so zvišali ceno piva za 20 vin. (pri litru) za navadno, 24 vin. za staro pivo. Vse se je podražilo. Ječmen je pred vojsko veljal 1 q 18 K, zdaj velja 50 K; slad je veljal popred 30 K, zdaj stane 100 K. Toda tudi za to ceno ni mogoče dobiti skoro nobenega blaga, ker je vlada omejila izdelovanje piva. Čeprav ima pivo nekoliko redilnih snovi, vendar to še v primeri ni z redilnostjo ječmena, ki se za pivo porabi. Nekaj ostankov se res porabi za krmo živine; toda gotovo se veliko redilnih snovi izgubi. Glavna stvar je zdaj prehrana ljudstva. Izmed 1100 pivovarn v Avstriji jih je že 300 ustavilo svoj obrat. Dobro izbaja le 60 večjih podjetij. Te tovarne pa dajejo pivo le imenitnim restavracijam. Navadne gostilne že zdaj nimajo piva. Samo v Nizji Avstriji se je pred vojsko iztočilo na mesec 400.000 hl piva, zdaj le še 100.000 hl. Množina, ki jo sme en pivčec izpiti, je zelo omejena. Nekateri si znajo pomagati. Pravijo, da so hudi pivci povabili otroke, jih peljali s sabo in posadili okoli mize. Vsak ima pravico do vrčka; izpil je pa vse vrčke samo pivčec, ki je otrokom za udeležbo in trud plačal po »groš«. Staro pivo bo zadostovalo do novembra, novo bo trpelo le do januarja. Pivo je postalo tako slabo, da ga ni vredno piti. Za nas ne bo posebna nesreča, če piva zmanjka.

Oves, sladkor. Na Nemškem so dovolili, da se sme za vsakega konja na dan 2 kg ovsu porabiti. Tudi bikom so porcije zvišali. To je gotovo veselo znamenje, da niso v posebnem strahu zaradi hrane. Za silo je tudi ovsena moka prav dobra za kruh. Rajni Kneipp je vedno pravil, da bi morali ljudje bolj ovseni kruh in zlasti ovseni močnik uživati. Pri nas tudi delajo načrt, da bi mleli oves za mestno prebivalstvo, če bo imelo vojaštvo zadosti ovsu za konje. — Množino sladkorja so na Nemškem znižali za 4 tedne od 750 g za osebo na 600 g, torej precej manj, kakor ga imamo pri nas. — V naših krajih gre veliko več sladkorja, kakor se ga je pred vojsko porabilo. Prav noben ne pusti svoje karte.

Vino. Ker piva ne bo, se pivci tembolj zanimljejo za vino. Špirita ni mogoče

dobiti; sadjevca se ni skoro nič napravilo, ker je bila letina za češplje in hruške zelo slaba; torej si bo treba vsaj vino zagotoviti. Splošno je letos veliko več pridelka kakor lani. V mnogih vinogradih je grozdje plesnovalo in gnilo, ker ni bilo zadostno žveplano. — Kapljica že dolgo let ni bila tako dobra. V Novem mestu je določena najvišja cena 1 K do 1 K 60 v. za 1 liter. Drugod zahtevajo že po 2 K in čez. Kdor rabi dobro vino, naj se kmalu založi.

Dunajski trg. Jajc na Dunaju vedno bolj primanjkuje. Na Nemškem dobi v mestih oseba 1 jajce na teden. Tudi pri nas bo pomanjkanje jajc vedno hujše. Ker se ne sme dosti žita porabiti, porabijo gospodinjne tem več jajc za domače gospodinjstvo, ker jim veliko več zaleže, kakor če jih prodajo za nekaj vinarjev. Na Dunaju so določili ceno mleku na 39 v. za 1 liter za zalagatelje, torej za kmete in mlekarne, katere ga prodajajo. Vse stroške vojnje mora mlekarina trpeti. Pri goveji živini so cene nespremenjene.

Kupčija s prešiči. Zaradi nove uredbe kupčije s prešiči, naj vsak gospodar gleda, da bo prešiče, katerih zaradi pomanjkanja krme ne bo mogel dolgo imeti, kmalo oddal, vse druge pa res močno izpital, da bodo imeli vsak čez 100 kg. Le na ta način se bo škode obvaroval.

Deželno mesto za krmila oddaja le tista krmila, ki so mu nakazana od centrale za krmila na Dunaju. Dosedaj nima še ne ovsu, ne pšeničnih otrobi in ne koruzne krmilne moke. To naj izvedo vsi dosežani naročniki, da ne bodo napačno sodili delovanja deželnega mesta za krmila. Danes je le nekaj koruznih in ječmenovih otrobi na razpolago. Kakor se kaže, bo imelo deželno mesto za krmila težko in nevhvaležno nalogo, ker ne bo moglo povsem ustrezati željam naročnikov z ozirom na splošno nomanjkanje krmil. Kar bo dobilo, to bo dalo in kolikor bo imelo, toliko bo razdelilo. Seveda bo pa vsega premalo in bo zaradi tega trpela vsa preskrba z močnimi krmili. Na to morajo biti pripravljene vsi naročniki. Naročnikom se daje tudi na znanje, da se morejo glede svojih naročil obračati na županstva, županstvom pa bodi tudi povedano, da ne veljajo naročila v celoti, ampak le podrobna naročila posameznih naročnikov, ki jih le nabirati na doposlanih naročilnih listih. Ker ni pšeničnih otrobi, naj povedo županstva, če so zadovoljna z oddajo ječmenovih ozir. koruznih otrobi.

Močna krma. Deželno mesto za krmila razpolaga sedaj tudi z ogrščičnimi oljnimi tropinami, katere priporoča kot močno krmo za molzne krave in prešiče. — Dalje dobi deželno mesto v kratkem par vagonov močne krme, ki je namenjena za poštno konje. Podjetniki poštnih voženj naj se tedaj nemudoma priglasijo z naročili za to krmo, in sicer za potrebe dveh mesecev.

Vinske tropine. Ker letos v mnogih krajih, posebno v novomeškem okraju in v Beli krajini primanjkuje potrebne krme, naj se vse izrabljene vinske tropine obračajo za krmiljenje.

Prodaja plemenskih zajcev. C. kr. začarna 5. armadnega poveljstva od 1. oktobra 1916 do 1. marca 1917 ne bo prodajala plemenskih zajcev. Ker se pa stalno zelo povprašuje po plemenskih zajcih, si hoče marljivi vodja začarne c. kr. stočnik-avditor dr. Voszka pomagati na ta način, da bo dal vsem, ki se zanimajo, naslove zanesljivih kunčerejcev na razpolago. Kunčerejci v Ljubljani in okolici, ki prodajajo zdrave kunce ali njih mladiče, se s tem naprošajo, da naznanijo na vojnopoštni dopisnici svoj naslov g. c. kr. stočniku-avditorju dr. Štefanu Voszka, Ljubljana, Poljanska cesta 13, II. nadstropje, vrata 19. Zanimivo je, če omenimo, da je ustanovil stočnik dr. Voszka v preteklih šestih poletnih mesecih v Ljubljani in okolici s tem, da je prodal v začarni prirejene mladiče, 178 manjših zasebnih zajčarn, ki rabijo sedaj že 5, 10, 20, celo 50 živali za pleme.

— **Divji kostanj, žir in želod** kupuje deželno mesto za krmila. Ponudbe z navedbo množine in cene naj se pošiljajo ravnateljstvu, Ljubljana, Turjaški trg 3. Kupljeno blago se bo prevzemalo na bližnji železniški postaji. Potrebne vreče dostavlja deželno mesto za krmila.

Zdravstvo.

Zoper zobobol. Revež je, kogar mučijo zobje; ni ga skoraj človeka, ki ne bi že bil stokal in tožil zaradi trganja po zobeh in čeljustih. Zdravil je vse polno, pa nobeno se vselej ne obnese. Dr. du Mont pripoveduje v nekem zdravniškem glasilu to-le: »Ko me je zob strašno zdelaval, in mi ni koristila ne zdravniška pomoč, ne jodovo orosenje, sem potegnil vase skozi nos vonj kolinske vode. (Kolinska voda Eau de Cologne) je priljubljena dišava in okrepilo, raztopina raznih eteričnih oljnatih vrst — med drugim olje pomarančnega cvetja — v čistem alkoholu.) Pri tem je nekaj kaplic tekočine orosilo celo kožo-sluznico v nosu. Naenkrat je izginil zobobol in sicer trajno.« Cela vrsta enakih poizkusov se je enako dobro obnesla. Da bi bila stvar bolj enostavna, je dr. du Mont napojil male pavoljne svalke z etrom, ter jih položil v levo nosnico, če je bil zobobol na levi čeljusti, oziroma v desno, če je bilo desno zobovje bolešno. Ako nastanejo bolečine od vnetja ali če je ozbobje revmatično, se uspeh takoj pokaže.

Pri putiki v nogah si devaj v obu-
teve žimnat podplat, ki se more vsak dan presušiti. Ponoči si obuj bele volnene nogavice. Noge koplji večkrat v češarkovi izkuhi in nateri jih po kopeli z žajbljevim mazilom.

Otroka je prijel krč. Daj mu par kapelj majaronovega soka ali majaronovega cveta na vodi ali na melisinem čaju; po trebuhu ga drgni rahlo s flanelo, ki je malo zmočena v vročem olju; ali maži z lavorjevim mazilom. Pri hudem krču deni na trebuh majaronov obkladek, namočen z gorkim ki-

som. Ako je trebuh vroč, morajo biti obkladki mlačni, sicer pa gorki, a ne toliko, da bi se otrok opeknel. V mleko devaj po par zrn janeža; če je otrok pri prsih, mora piti dojljka janežev čaj.

Na tvore se stavi navadno na oglju pečena čebula, ki tvor prejši; to se pa ne sme storiti pri močno vnetih tvorih, ker se tvor (tur) še bolj vname. Tu je bolj primerna na mleku kuhana kaša, neoprana in neslana. Čez noč naveži obkladek iz ržene moke in medu.

Ječmenček na očesu. Namaži ga večkrat z medom, ali skuhaj malo makovih glavic na mleku, namoči krpico in naveži; ječmen dozori potem prav hitro.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Tedenska pratika.

Petek, 6. oktobra: Sv. Bruno, redovni ustanovitelj. († 1101.) — Sv. Fida, dev. muč.

Sobota, 7. oktobra: Rožni venec B. D. M. — Justina, dev. — Sv. Marko, papež. († 336.) — Sv. Tarcizij, muč., patron prvoobhajancev.

Nedelja, 8. oktobra (17. pobink.) Evang.: O največji zapovedi. — Praznuje se god sv. Brigite. († 1373.)

Ponedeljek, 9. oktobra: Sv. Dionizij, muč. († 96.) — Sv. Ludovik Bertrand. († 1581.)

Torek, 10. oktobra: Sv. Francišek Borg. iz D. J. († 1572.)

Sreda, 11. oktobra: Sv. Nikazij, šk. (2. stol. p. Kr.) — Sv. Firmin.

Četrtek, 12. oktobra: Sv. Maksimilijan, šk. — Sv. Serafin, spozn.

* * *

Solnce vzhaja ob 6. uri 13 min., zahaja ob 5. u. 23 min.

Luna polna 11. oktobra ob osmih zjutraj.

* * *

Sv. Bruno.

Bruno je bil rojen v Kolinu l. 1030. Starši njegovi so bili ugledni in premožni; poslali so ga v višje šole v Pariz. Posvetil se je duhovskemu stanu, postal je kanonik pri stolnici v Kolinu, potem pa v Reimsu, kjer je prevzel vzgojo duhovske mladeži. Da je zapustil to častno mesto in se odtegnil svetu, je dal povod sledeči dogodek,

ki se bere v njegovem životopisu. V Parizu je namreč bil umrl neki sicer pobožen profesor, ki je bil za smrt tudi previden s sv. zakramenti. Ko so prinesli njegovo truplo pred pogrebom v cerkev, ter imeli mrtvaško opravilo, se je pri besedah 4. berila »Responde mihi« t. j. »odgovori mi« — na grozo vseh navzočih truplo vzravnalo in se je slišal glas: »Po pravični sodbi božji sem pogubljen.« Navzoč je bil tudi Bruno, ki ga je ta prizor tako pretresel, da je sklenil umakniti se v samoto ter tam živeti le v pokori in zažajevanju. S 6 tovariši je šel k grenobleskemu škofu, ki jim je v ta namen odkazal zemljišče v samotnem kraju Kartuzija (Chartreuse). Tu so živeli v uboštvu, molčečnosti in pokori. Samo pri skupni službi božji so se videli. Glavno opravilo jim je bilo, da so prepisovali sv. knjige. Imenovali so se Kartuzijanci.

Šest let nato ga je poklical papež Urban II., ki je bil poprej njegov učencec v Reimsu, v Rim, da bi mu v težavnih zadevah dajal dobre nasvete. Bruno je skušal tudi tukaj tako preprosto živeti kakor v samoti. Razburljivo življenje v mestu mu ni kaj ugajalo, zato je odložil vse svoje časti ter se je z dovoljenjem papeževim podal v Kalabrijo, kjer je živel skrito in spokorno v samostanu La Torre. Kartuzijski red — tako imenovan po prvem samostanu — se je hitro širil. Vsak samostan se imenuje kartuzija. Vsi so zidani po istem načrtu. V sredi poslopij (posameznih hišic) je cerkev, obdana z vrtom, ki je okrog njega hodnik. Ob hodniku so majhne hišice, vsaka s posebnim vrtičem. V vsaki stanuje po en redovnik (menih). Pri nas na Kranjskem imajo Kartuzijani svojo naselbino v Pletterjah pri Št. Jerneju na Dolenjskem, kjer so nekako pred 20. leti obnovili nekdanji samostan.

To in ono.

Vpoklic novincev.

Vpoklicni rok, ki je bil določen za 2., oziroma 10. oktober, je bil odgođen.

Vsem tem brambnim obvezancem so določeni sedaj za nastop vojnega službovanja sledeči dnevi:

1. Za avstrijske in ogrske brambne obvezance rojstnih letnikov 1871 do 1866 — tretji november 1916.

2. Za avstrijske brambne obvezance rojstnih letnikov 1892 do 1890 in 1884 do 1880 — 16. november 1916.

Izrecno se opozarja, da bodo posamezne skupine letnikov pod 2. s posebnimi pozivnicami poklicani prej kakor 16. nov., in je za take merodajen rok, ki bo razviden iz pozivnice. — Oni, ki so bili potrjeni izvun avstro-ogrskemu monarhiji, morajo odrediti tisti dan, ki je označen v njih črnovojniški izkaznici.

Pozor na pošne pristojbine. Na vsako pismo je treba sedaj prilepiti znamko za 15 vin., ali eno za 10 in eno za 5 vin. Prejšnjim dopisnicam, ki imajo vtisnjeno znamko za 5 vin., je treba prilepiti še znamko za 3 vin. Nove dopisnice imajo vtisnjene znamke za 8 vin. — Na razglednice in na

vse privatne dopisnice je treba prilepiti znamko za 10 vin. Denarne nakaznice do 50 K — gredo pod znamko 20 vin.

Dober kup pomoček. A.: »Kako si odvadil ženo, da več ne jeclja?« — B.: »Dejal sem ji, da to ni več v modli!«

Odvetniška prislovica. »Tožba hitro vložena — je napol dobljena.«

Najnovejše z bojišč.

Romunsko-ruske čete prekoračile Donavo. Ruske čete so južno od Bukarešta pri Rahovem (med Tutrakanom in Ruščukom) prešle na desni breg Donave, kjer so se po trdnem boju ustalile. Odredilo se je vse potrebno, da bo sovražnik pregnan.

Napad na London. 10 Zeppelinov je v noči od 1.—2. oktobra napadlo London in druge industrijske kraje. Vsi so se vrnili razen enega, ki je bil zažgan v višini nad Londonom.

Vprašanja in odgovori.

Fr. P. — Liebenau pri Gradcu: Želji, naj bi »Podčasniški list« izhajal tudi v slovenskem jeziku. Je vojno ministrstvo ugodilo, vendar doslej se ni izšla nobena številka. List »Pozdrav iz domovine« se naroča v Ljubljani pod naslovom: Upravništvo »Pozdrava iz domovine« v Ljubljani. Cena za četrt leta 50 vin. — Dijaki (sedaj vojaki), ki so v šolskem letu 1915/16 izdelali predzadnji razred kake srednje šole, ravnajo tako, da se vpišejo v zadnji razred kot privatisti; čež nekaj časa prosijo za dopust, da morejo napraviti maturo.

I. F. — Rakelk: Že večkrat smo opozarjali, kako nespametni so ljudje, ki spravljajo drobiž in srebrni denar, ali pa kupičijo prihodke in prihranke po raznih skrinjah in shrambah. Kaj imajo od tega? Denar v hranilnicah je vendar veliko bolj varen, zraven pa donša obresti. Da bi bil denar, ki je v hranilnici naložen, kdaj izgubljen, je pač le prazna govornica. Tiste, ki ljudi begajo, bi bilo treba prijeto poštno za ušesa.

J. C. — Krašnja: Bomo skušali poizvedeti.

Ne prezrite današnjega oglasa „Srečkovnega zastopstva“!

2285 U VII 745/16 2

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

Obdolženka Frančiška Peterca, rojena 1866 v Zavogljah, Dobrunje, posestnika žena v Dobrunjah št. 34, z nekaj premoženja, nekaznovana, je kriva, da je dne 6. septembra 1916 v Ljubljani izrabljaje vsled vojne nastale razmere zahtevala za neobhodno potrebne reči namreč za 4 krompirje po 10 h, kar odgovarja za 1 kg po 30 h, torej očitno čezmerne cene.

S tem je zagrešila prestopok po § 18 št. 1 cesarske naredbe z dne 21. avgusta 1916 št. 228 drž. zak. in se obsoja po § 18 cit. cesarske naredbe z uporabo §§ 266 in 260 b kaz. zak. na 3 dni zapora poostretega s postenjem ter po § 369 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Zajedno se izreče, da se sme ta sodba v časopisu „Domoljub“ objaviti.

LJUBLJANA, 20. septembra 1916.

Dr. Ogoreutz mp.

Proda se plemenski bik

2 leti in 2 meseca star, sive pasme. Cena po dogovoru. Več se izve pri g. Francu Zidar. Breže p. Ribnica Doleni.

Bližajo se veliki dnevi sreče!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih žbarnih srečk:

Novih srečk Avstrijskega rdečega križa	300.000 in 500.000 kron
Turških srečk	200.000, 400.000 in 200.000 frank.
30/0 zemljiških srečk iz l. 1880	90.000 in 90.000 kron
30/0 zemljiških srečk iz l. 1889	60.000 in 100.000 kron

17 žrebanj vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917:

3,230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3.75.

Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju neizžrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročilom!

7 90

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

SKRIVALNICA.

Dober dan strici! Kje pa je teta?

Pošljite mi sliko Vašega

Velikanska novost! **! Po vsaki civilni ali vojaški sliki se da izriniti pomenljiv spominek na svetovno vojno 1914-16 !**

in prečli boste v 8-14 dneh sliko Vašega vojaka kot živga v vojaški opravi. **Cena K 12.- 13.-.** Zahtevajte prospekt nastoj in franko pri **H. S. Schlosser, Dunaj 3. Invalidenstrasse 1.** Razprodajalec posebne ponudbe.

Preporočamo

Kolinsko kavino primes v korist obmejnim Slovencem!

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na frajnem kašlju, lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronkijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno oledha naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počufek.

Se dobi v vseh lekarnah K. 4.-

Vsak lišaj

vseh vrst, suh ali moker, luskin, lišaj na glavi in bradi, izpuščaji na koži, srbečica se odstrani zanesljivo v najkrajšem času z mojim tisočkrat preizkušenim sredstvom. Tekoče za mazanje. Cena s poštino vred le K 4.20 za izvorno steklenico. Pristno le pri zavodu SANAS, Dunaj VII. Lerchenfelderstr. 125.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

Izvršuje natančno po naročilu
Katoliška tiskarna v Ljubljani.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ-BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA 57. 14. NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Redni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice pošto hranila. cc.

4 3/4 %

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2452 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Nacelstvo

Predsednik: Andrej Ealen, pretin in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

II. podpredsednik:

B. Remec, ravnatelj slov. trg. sole v Ljubljani;

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; Zajo Albin, c. kr. rač. oficijal v Ljubljani; Anton Kralj, tajnik Zadruge zveze v Ljubljani; dr. Mehar Alojzij, gimn. profesor v Ljubljani; dr. Jakob Monor, odvetnik kandidat v Ljubljani; dr. Fran Fajon, odvetnik v Ljubljani; Ivan Šušnik, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Šušnik, c. kr. g. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, kateket v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Čadež, kateket v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. rač. oficijal v Ljubljani; Ivan Blahar, profesor v Ljubljani; Avguštin Zajo, c. kr. rač. revizent in ročastnik v Ljubljani.

Plemenski prasci

se prodajo pri Svinjerejski družbi Ljubljana, Dunajska cesta 29. 2320

Krompir, peso, korenje, repo, pleve in želod

KUPUJE

Prva kranjska svinjerejska družba Ljubljana, Dunajska cesta št. 29.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstrsko delo urarske umetnosti!**

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte zastonj in poštine prosto.

Zlato uro zastonj!

Natančneje v krasnem ceniku, ki se pošlje zastonj in poštine prosto.

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Sviči.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

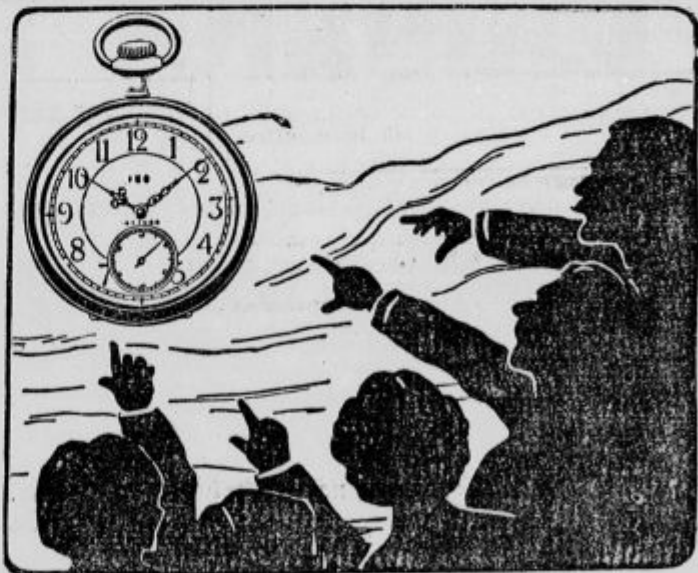
Tako sodijo vse stranke: Tisoč takih pisem Vam lahko pokažem.

Po letih še ni popravila potrebna.

Moji znanci so zelo iznenadeni. aa ona kovinasta ura, katero sem ori Vas kupil K 4.10, še ni bila popravljena in gre vedno aobro. Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega nečaka. Vsoto K 4.10 pošljem istočasno po poštini nakaznici na Vas.

Vas najlepše pozdravljam
Skaričevu ori Krapini. Franc Minarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!

8 vinarjev
(za 1 dopis.) Vas stane glavni cenik, ki se dopoljuje na zahtevo brezplačno.
Prva tovarna ur

Jan Konrad
v. in kr. dvor. zal. Br. 1554 (Češka.)

Nikel ali jekl. ure na sidro K 6-, 7-, 8-, Vojno-spomin. niklni ali jekl. ure K 11-, 12-; armadne radij. ure iz niklja ali jekla K 12. Masiv. srebrne Roskopf remont. ure s sidr. K 10-, 20-. Budilke, stenske ure v veliki izbiri po nizkih cenah. 3 letno pismono jamstvo. - Posilja po povzetu Zam. do volj. ali denar nazaj.

Kava

50% ceneje!

Ameriška štedilna kava, lepo dišoča, izdatna in stedljiva. 5 kg vreča za poskušnjo s potrebnim slankorjem vred le K 26-.-. Po povzetju pošilja **A. Schapira** izvoz kave
GALANTA 473,
Ogrsko.

Naročajte „Slovenca“

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejljo!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe. 2. vse premično blago, mobilije, poljske orodje, stroje, živino, zvonove in enako. 3. vse poljske pridilke, žita in krmo. 4. zvonove proti prelomu. 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nevarnostem, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižienavstrsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski područico.

Varnostni zahalad in učnine, ki so znanele 1. 1912 K 672.55-17, so popočile koncem 1. 1913 na K 736.147-17. Toda, emvaje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastei zahtad.

Ponudbe in pojasnila daje ravateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Froscku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.
Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejljo!

Kranjska deželna poštružnica v Ljubljani.

n. a. čez. živl. in re. lno. mezo. in lamst. zavarovalnic

sprejema zavarovanja na doživljeje in smr. otroških det, renina in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost, Nizke premije, Udeležba na dividendah pri živl. enski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.450.838 — Stanje gar. fondov koncem 1914 K 48.732.2276 V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička **K 432.232-6t**

Kdar samerava staleniti žit'ensko zavarovanje valjana hkrati za vojno zavarovanje, raj se v lastno korist odina do peti in enovsto poštružnic.

Prospekti zasteni in poštnine prosto.

Sposobni zas'opnik se sprejmejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Kupujem orehove češnjeve hruseve javorjeve jesenove hlode

po najvišjih cenah. Ponudbe: **HUGON KRALJ**, Ljubljana, Wolfova ulica št. 6. 2006

Edine dobre in solidni stroji se sami „Gritzner“ in „Afrana“ Prednosti: krogičen tek, biserna uhod (Perlstich). Ponk o vezenj in krpanju brezplačno v hiši. Edina tovar. zaloga šivalnih strojev
Josip Peteline
Ljubljana
blizu franc. mostu, 3. hiša za vodo.
Hilina garancija.

izdelovanje in največja zaloga
kilnih pasov
(bruh-bandov)
Trebušni pas od K 5.-, do 20; kilni pasovi od K 4, 5, 6 in 8; pasovi s obe strani podvojene čene, pasovi za otroke od K 1-6t, do 4. — Zaloga vloga: gumija za šušice in čenice, gumijeva koravica in biazice. Umetne noge, roke itd. Za gosp. zdravnikne zaid v vsakovrstnih insipud enov. Za obilna naročila se pripravoca

K. PIOTROWSKI, Ljubljana
33 Sv. Petra cesta (Levčeva hiša) št. 33.
Po konkurenčnem cenah. Vračanje'm o pošti naj se prileži zramko

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavozo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštno položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

